

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau'r Cyfrifiad (Cymru) 2020

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan y Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1

Datganiad y Gweinidog/Dirprwy Weinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau'r Cyfrifiad (Cymru) 2020. Rwyf wedi fy modloni bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

Rebecca Evans AS
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
1 Mehefin 2020

RHAN 1

1. Disgrifiad

Mae'r Rheoliadau hyn yn darparu ar gyfer y trefniadau a'r gweithdrefnau gweithredol sy'n angenrheidiol i gynnal cyfrifiad 2021 ac yn rhagnodi'r holiaduron a gaiff eu defnyddio. Mae enghreifftiau o'r holiadur papur a disgrifiadau o'r cwestiynau a'r opsiynau ymateb ar gyfer yr holiadur ar-lein wedi'u cynnwys fel atodiadau i'r Rheoliadau.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol

Gwneir y Rheoliadau o dan adran 3 o Ddeddf y Cyfrifiad 1920. Mae adran 3(2) o Ddeddf y Cyfrifiad 1920 yn darparu bod rhaid gosod y Rheoliadau am gyfnod o 20 diwrnod eistedd. Yn ystod y cyfnod hwn, caniateir eu dirymu. Mae'r cyfnod eistedd 20 diwrnod anarferol hwn wedi'i ddisodli gan adran 5(2) o Ddeddf Offerynnau Statudol 1946 sy'n darparu bod y cyfnod dirymu yn para 40 diwrnod.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Mae Rheoliadau'r Cyfrifiad (Cymru) 2020 yn galluogi dwyn Gorchymyn y Cyfrifiad (Cymru a Lloegr) 2020 i rym. Cymeradwywyd Gorchymyn y Cyfrifiad (Cymru a Lloegr) 2020 gan Senedd y DU ar 14 Mai 2020 ac fe'i gwnaed gan Ei Mawrhydi yn y Cyfrin Gyngor ar 20 Mai 2020.

Mae adran 1 o Ddeddf y Cyfrifiad 1920 yn galluogi Ei Mawrhydi yn y Cyfrin Gyngor i wneud Gorchymyn yn cyfarwyddo bod cyfrifiad ar gyfer Prydain Fawr neu unrhyw ran ohoni yn cael ei gynnal. Yng Nghymru a Lloegr, trosglwyddwyd y dyletswyddau o dan adran 2 o Ddeddf 1920 sy'n ymwneud â pharatoi ar gyfer cyfrifiad a'i gynnal (a roddwyd gynt i'r Cofrestrydd Cyffredinol) i'r Bwrdd Ystadegau gan baragraffau 1 a 2 o Atodlen 1 i Ddeddf Gwasanaethau Ystadegau a Chofrestru 2007 (p. 18). Yn ymarferol, mae'r swyddogaethau hyn yn cael eu harfer gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG), sef swyddfa weithredol i'r Bwrdd Ystadegau (a sefydlwyd o dan adran 32 o Ddeddf 2007).

Mae adran 3 o Ddeddf y Cyfrifiad 1920 yn darparu ar gyfer gwneud rheoliadau cyfrifiad ar gyfer y trefniadau gweithdrefnol ac ymarferol sy'n angenrheidiol i gynnal cyfrifiad yn unol â gorchymyn cyfrifiad.

Trosglwyddwyd y pŵer i wneud rheoliadau cyfrifiad ar gyfer Cymru i'r Cynulliad Cenedlaethol yn unol â Gorchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) (Rhif 2) 2006 (O.S. 2006/3334). Mae'r swyddogaethau hyn bellach wedi'u breinio yng Ngweinidogion Cymru yn rhinwedd paragraff 30 o Atodlen 11 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.

Yn unol ag adran 3(2) o Ddeddf y Cyfrifiad 1920, mae'r Rheoliadau hyn yn dilyn y weithdrefn penderfyniad negyddol.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Arolwg a gynhelir bob deng mlynedd o holl bobl a chartrefi'r Deyrnas Unedig yw'r cyfrifiad. Mae'n darparu gwybodaeth hanfodol o lefel genedlaethol i lefel cymdogaeth i'r llywodraeth, busnesau a'r gymuned.

Mae cymryd rhan yn y cyfrifiad yn orfodol (yn orfodadwy o dan y Rheoliadau hyn). Fodd bynnag, mae'r cwestiynau ynglŷn â chrefydd, cyfeiriadedd rhywiol a hunaniaeth o ran rhywedd yn wirfoddol o dan Ddeddf y Cyfrifiad 1920, fel y'i diwygiwyd yn Neddf y Cyfrifiad (Diwygio) 2000 a Deddf y Cyfrifiad (Manylion y Ffurflen a Dileu Cosbau) 2019, a chânt eu nodi'n glir fel cwestiynau gwirfoddol.

Mae'n hanfodol bod pob ymdrech yn cael ei gwneud i gynnwys pawb yn y cyfrifiad gan mai hwn yw'r unig broses o gasglu data sy'n rhoi darlun manwl o'r boblogaeth gyfan ac mae'n unigryw am ei fod yn cwmpasu pawb ar yr un pryd ac yn gofyn yr un cwestiynau ym mhobman. Mae hyn yn ei gwneud yn bosibl cael data ar gyfer grwpiau bach o'r boblogaeth ac ardaloedd daearyddol bach, a chymharu gwahanol rannau o'r DU.

Am y tro cyntaf, caiff y cyfrifiad yn 2021 ei gynnal ar-lein yn bennaf. Mae hyn yn dilyn adolygiad gan SYG ar ddarparu ystadegau ynglŷn â'r boblogaeth yn y dyfodol yng Nghymru a Lloegr, ac argymhelliad bod anghenion yn cael eu diwallu drwy gynnal cyfrifiad ar-lein yn bennaf yn 2021. Cadarnhaodd Llywodraeth Cymru ei chefnogaeth i'r dull arfaethedig hwn o gynnal y cyfrifiad mewn datganiad a gyhoeddwyd ar 27 Mawrth 2014 gan y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd.

Mae Gorchymyn y Cyfrifiad (Cymru a Lloegr) 2020 (O.S. 2020/532) yn darparu y bydd y cyfrifiad yn cwmpasu pob unigolyn sy'n bresennol yng Nghymru neu yn Lloegr ar noson y cyfrifiad, a hefyd bobl sy'n absennol os ydynt yn breswylwyr arferol. Mae'r cyfrifiad, sydd i'w gynnal ar 21 Mawrth 2021, yn rhoi'r cyfrifoldeb i gwblhau holiaduron ar-lein neu bapur ar ddeiliaid tai ac ar unigolion a phobl sy'n gyfrifol am sefydliadau cymunedol, gydag eithriadau i ymdrin ag amgylchiadau penodol. Mae darpariaethau Gorchymyn y Cyfrifiad yn debyg yn fras i'r rhai mewn cyfrifiadau blaenorol.

Diben y Rheoliadau hyn yw darparu ar gyfer y trefniadau a'r gweithdrefnau gweithredol sy'n angenrheidiol i gynnal cyfrifiad 2021 yng Nghymru. Bydd hyn yn galluogi dwyn Gorchymyn y Cyfrifiad i rym. Yn benodol, mae'r Rheoliadau yn darparu ar gyfer y canlynol:

- sut y caiff y wlad ei rhannu at ddibenion gweinyddol y cyfrifiad a'r personau i'w penodi o fewn yr ardaloedd gweinyddol hynny;
- cyfrifoldebau'r personau a gyflogir at ddibenion y cyfrifiad;
- cyflwyno holiaduron dwyieithog ar-lein y ceir atynt drwy god mynediad unigryw, ynghyd â darparu holiaduron papur dwyieithog;
- y dyletswyddau ar berson i lenwi holiaduron a'u dychwelyd;
- darparu systemau olrhain holiaduron, offer rheoli gwaith maes a dyfeisiau electronig y cyfrifiad er defnydd y rhai a gyflogir i gynnal y cyfrifiad er mwyn rheoli'r cyfrifiad ac olrhain ffurflenni'r cyfrifiad;

- paratoi a darparu pecynnau'r cyfrifiad i'w cwblhau gan y rhai y mae'n ofynnol iddynt lenwi ffurflen y cyfrifiad;
- y broses o ddarparu pecynnau a chodau mynediad newydd er mwyn llenwi ffurflen;
- y broses o ddarparu ffurflen y cyfrifiad;
- lle y bo angen, dylai gwybodaeth gael ei rhoi i'r personau y mae'n ofynnol iddynt gyflwyno ffurflen y cyfrifiad;
- y weithdrefn a gaiff ei dilyn os nad yw ffurflen angenrheidiol wedi cael ei chyflwyno neu os yw'n anghyflawn;
- y broses o sicrhau bod holiaduron, cofnodion a dogfennau a geir neu a gynhyrchir mewn perthynas â'r cyfrifiad yn cael eu cadw'n ddiogel, ynghyd â sicrhau bod dyfeisiau electronig y cyfrifiad yn cael eu cadw'n ddiogel;
- mae'n rhaid i'r person a gyflogir i ddefnyddio'r system data electronig wneud datganiad statudol ynghylch cyfrinachedd data'r cyfrifiad;
- copïau enghreifftiol o'r holiaduron papur ac ar-lein a disgrifiad o'r ffordd y mae'r holiaduron ar-lein yn gweithredu.

5. Ymgynghori

Mae manylion yr ymgynghoriad a gynhaliwyd wedi'u cynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol isod.

RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL

6. Opsiynau

Opsiwn 1: Gwneud dim – Mae'r Rheoliadau hyn yn rhan o becyn o ddeddfwriaeth sy'n angenrheidiol i gynnal cyfrifiad 2021. Mae Gorchymyn y Cyfrifiad (Cymru a Lloegr) 2020 (O.S. 2020/532) yn cyfarwyddo y bydd cyfrifiad yn cael ei gynnal ar 21 Mawrth 2021. Drwy wneud dim, ni fyddai'r trefniadau gweithdrefnol yn cael eu rhoi ar waith i ganiatáu i gyfrifiad 2021 gael ei gynnal yng Nghymru.

Opsiwn 2: Gwneud y Rheoliadau hyn – Drwy wneud y Rheoliadau hyn, gellir cynnal cyfrifiad 2021 yng Nghymru, fel y cyfarwyddir o dan Orchymyn y Cyfrifiad 2020.

7. Costau a manteision

Opsiwn 1: Gwneud Dim

Nid oes unrhyw gostau ychwanegol yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn. Fodd bynnag, ni ellid gwireddu manteision cynnal y cyfrifiad. Ni fyddai Cymru yn gallu defnyddio unrhyw ddata o gyfrifiad 2021, yn wahanol i wledydd eraill y DU, lle y byddai'r cyfrifiad yn parhau i fynd rhagddo. Byddai'n rhaid i ddefnyddwyr data'r cyfrifiad barhau i ddefnyddio data o gyfrifiad 2011 neu ffynonellau eraill, neu gomisiynu gwaith casglu data costus. Gallai gwneud dim arwain at nifer o

ganlyniadau posibl, gan gynnwys camddyranu adnoddau, gwaith cynllunio gwael ac ymyriadau wedi'u targedu'n wael.

Opsiwn 2: Gwneud y Rheoliadau hyn

Mae SYG wedi paratoi achos busnes llawn dros Raglen Trawsnewid y Cyfrifiad a Chasglu Data. Mae'r rhaglen yn destun proses adnewyddu'r achos busnes yn flynyddol, a gymeradwyir gan Drysorlys EM a Swyddfa'r Cabinet.

Costau

Gwnaeth SYG ddarpariaeth o tua £900 miliwn ar gyfer Rhaglen Trawsnewid y Cyfrifiad a Chasglu Data a'r Rhaglen Trawsnewid Digidol ar gyfer y cyfnod 2015-2026. Mae'r arian yn trawsnewid gweithgareddau casglu data SYG, ac yn darparu arbedion effeithlonrwydd, drwy ddefnyddio mwy o ddata gweinyddol a data arolwg a gesglir ar-lein. Mae'r cyfrifiad yng Nghymru yn rhan o'r rhaglen drawsnewid honno.

Nid yw'r Rheoliadau hyn yn gosod unrhyw gostau ychwanegol ar SYG.

Ym mis Gorffennaf 2006, cytunodd y Gweinidog Cyllid ar y pryd ac Ysgrifennydd Ariannol y Trysorlys ar egwyddorion cytundeb cyllido ar gyfer cyfrifiad Cymru a Lloegr. Nododd y cytundeb hwn y bydd SYG yn talu am "fusnes fel arfer" mewn perthynas â'r cyfrifiad, ac y bydd Llywodraeth Cymru yn talu am unrhyw newidiadau y mae'n eu gosod. Nid yw Llywodraeth Cymru wedi gosod unrhyw newidiadau ar gyfer cyfrifiad 2021 a fyddai'n achosi costau ychwanegol; felly, nid oes unrhyw oblygiadau ariannol i Lywodraeth Cymru.

Ystyrir bod effaith y ddeddfwriaeth hon ar gostau busnesau, llywodraeth leol a chyrrff gwirfoddol yn fach iawn, a hynny oherwydd nad casglu data busnes yw diben y cyfrifiad. Yr unig effaith ar fusnesau fydd y gofyniad i bersonau sy'n gyfrifol am sefydliadau cymunedol masnachol gyflwyno ffurflen mewn perthynas â'r sefydliad ac unrhyw breswylwyr neu garcharorion sy'n preswyllo ar eu safle, na allant gyflwyno eu ffurflen eu hunain.

Bydd awdurdodau lleol yn mynd i rai costau o ganlyniad i'w cydweithrediad â SYG wrth gynllunio a chynnal y cyfrifiad. Mae pob awdurdod lleol yng Nghymru wedi penodi Rheolwr Cyswllt y Cyfrifiad a Rheolwr Cyswllt Cynorthwyol y Cyfrifiad. Fodd bynnag, nid ystyrir bod y rhain yn swyddi llawn amser a disgwylir y byddai swyddogion presennol yn ymgymryd â'r dyletswyddau hyn ochr yn ochr â'u rôl arferol. Gofynnwyd i awdurdodau lleol hefyd gynorthwyo gyda gwaith ar gofrestrau cyfeiriadau'r cyfrifiad, datblygu cysylltiadau cymunedol, cefnogi staff maes lleol a hyrwyddo'r cyfrifiad yn eu hardal. Mae cost y gweithgareddau hyn yn amrywio, yn dibynnu ar faint yr awdurdod; felly, nid oes modd cyfrifo cost gyfartalog. Fodd bynnag, ystyrir bod y manteision sy'n gysylltiedig â chael data cyfrifiad yn fwy na'r costau yr eid iddynt.

Manteision

Mae manteision y cyfrifiad i ddefnyddwyr wedi cael eu mesur, gan roi tua £5 o fudd yn yr economi ehangach am bob £1 sy'n caei ei gwario. Bydd hefyd fanteision ychwanegol sylweddol, i'r llywodraeth yn enwedig, na fu modd eu

mesur (er enghraifft, ar gyfer datblygu polisi pensiynau a gwaith monitro cydraddoldeb). At hynny, mae'r cyfrifiad yn cefnogi blaenoriaethau ehangach y llywodraeth, megis Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol; agendâu digidol a data Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU (drwy newid i gasglu data ar-lein) a datblygu cofrestr cyfeiriadau agored genedlaethol.

Defnyddir data cyfrifiad i ddyrannu adnoddau ar gyfer llywodraeth leol a'r gwasanaeth iechyd. Yng Nghymru, defnyddir data'r cyfrifiad i ddyrannu tua £500m o gyllid llywodraeth leol yn uniongyrchol. Mae'r data hefyd yn llywio £2.0bn arall o setliad llywodraeth leol drwy gael eu defnyddio fel y llinell sylfaen ar gyfer data ar y boblogaeth a'r dangosyddion teneurwydd poblogaeth a ddefnyddir.

Mae'r broses o ddyrannu adnoddau iechyd yng Nghymru yn defnyddio'r cyfrifiad fel rhan o asesiad o angen ychwanegol. Nid oes modd cyfrifo union ffigur i ddangos manteision data'r cyfrifiad. Fodd bynnag, mae amcangyfrif yn awgrymu, pe na bai data cyfrifiad wedi bod ar gael, a phe bai rhaid defnyddio'r ffynhonnell data orau nesaf (Arolwg Cenedlaethol Cymru), y gall fod gwahaniaethau mewn dyraniadau o hyd at 6% i rai byrddau iechyd. Byddai hyn yn cyfateb i ddyrannu tua £70m yn wahanol, pe bai'n cael ei gymhwyso at gyfrannau targed ar yr elfen gyfan sy'n ymwneud â gwasanaethau ysbytai a gwasanaethau iechyd cymunedol.

Yn ogystal â'r defnydd gan y sector cyhoeddus, defnyddir y data a gesglir drwy'r cyfrifiad gan nifer mawr o sefydliadau masnachol, academyddion ac aelodau o'r cyhoedd sydd â diddordeb mewn olrhain eu hachau.

Dyletswyddau Statudol a Chyrff Statudol

Mae'r cyfrifiad yn un o'r ffynonellau data allweddol ar y Gymraeg a meysydd cydraddoldebau yng Nghymru. Pe na bai'r Rheoliadau hyn yn cael eu gwneud, ni fyddai data ar y pynciau hyn ar gael ar gyfer ardaloedd daearyddol bach na grwpiau bach o'r boblogaeth. Gallai hyn gael effaith ar ddatblygu polisïau, monitro a thargedu ymyriadau. Byddai'n rhaid i ddefnyddwyr y data hyn ddibynnu ar ffynonellau eraill (er enghraifft, data arolwg) a fyddai'n llai manwl ac yn llai dibynadwy, ac mewn rhai achosion ni fyddai'r data ar gael o gwbl.

O dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yn eu hasesiadau llesiant lleol, mae'n ofynnol i fyrddau gwasanaethau cyhoeddus fel rhan o asesu llesiant yn eu hardal, gynnwys dadansoddiad o'r sefyllfa o ran llesiant ym mhob ardal gymunedol ac yn yr ardal yn ei chyfanrwydd. Defnyddir data'r cyfrifiad yn eang i ddarparu data perthnasol yn yr asesiadau llesiant lleol hyn a heb y data diweddaraf o gyfrifiad 2021, byddai angen i fyrddau gwasanaethau cyhoeddus ddibynnu ar ddata llai manwl neu gyfredol neu fuddsoddi'n sylweddol mewn ffynonellau data amgen.

Mae SYG wedi cyhoeddi asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb¹ (wedi'i ddiweddarau ym mis Mawrth 2020) sy'n ystyried a yw'r wybodaeth y bydd yn ei

¹Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ar gyfer Cyfrifiad 2021, <https://www.ons.gov.uk/census/censustransformationprogramme/legislationandpolicy>

chasglu o'r cyfrifiad, a'r ffordd y mae'r cyfrifiad yn cael ei gynnal, yn unol â Deddf Cydraddoldeb 2010.

Mae SYG wedi ymrwymo i sicrhau bod gofynion Deddf yr Iaith Gymraeg 1993, Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a'r Rheoliadau cysylltiedig yn cael eu bodloni drwy wneud trefniadau priodol ar gyfer gweithgareddau cyfrifo, cyhoedduswydd ac ymgysylltu â'r cyhoedd yng Nghymru. Bydd hyn yn cynnwys:

- fersiynau Cymraeg a Saesneg o'r holiaduron ar-lein a'r rhai papur ac unrhyw ohebiaeth allweddol arall;
- llinell gymorth Gymraeg a chyfleusterau ar-lein Cymraeg pwrpasol;
- defnyddio staff maes dwyieithog, yn enwedig mewn ardaloedd lle mae cyfrannau uchel o siaradwyr Cymraeg.

8. Ymgynghori

Er nad yw ymgynghoriad cyhoeddus wedi cael ei gynnal ar y Rheoliadau hyn, rydym wedi ymgynghori â Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth a'r Bwrdd Ystadegau mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn.

Mae cyfres o weithgareddau ymgynghori drwy raglen gyfan y cyfrifiad wedi llywio'r broses o ddatblygu'r Rheoliadau hyn. Ceir crynodeb o'r rhaglen ymgynghori hon isod. Mae Llywodraeth Cymru wedi gweithio gyda SYG drwy gydol y broses o ddatblygu cyfrifiad 2021 er mwyn sicrhau y caiff gofynion Cymru eu hystyried.

Ymgynghori â defnyddwyr

Mae cynnwys cyfrifiad 2021 wedi cael ei lywio'n bennaf gan ofynion defnyddwyr ystadegau'r cyfrifiad, yn ogystal â gwerthusiad o gyfrifiad 2011 a chyngor ac arweiniad sefydliadau sydd wedi cael profiad o weithrediadau tebyg. Mae SYG wedi bod yn ymgysylltu'n eang ar gwestiynau'r cyfrifiad. Cynhaliodd SYG raglen helaeth o waith ymgynghori, ymchwil, casglu tystiolaeth a gwerthuso.

Ym mis Mehefin 2015, lansiodd SYG ymgynghoriad cyhoeddus 12 wythnos a oedd yn gofyn i ddefnyddwyr y cyfrifiad am eu safbwyntiau a thystiolaeth o'r gofynion ar gyfer yr holiadur yng Nghymru a Lloegr ar gyfer cyfrifiad 2021. Gallai unrhyw un gymryd rhan a llywiodd yr adborth a gafwyd ragor o ymchwil, a gyfrannodd at ddatblygu, profi a gwerthuso cwestiynau arfaethedig y cyfrifiad. Cafwyd 1,095 o ymatebion i'r ymgynghoriad ledled Cymru a Lloegr: 279 gan sefydliadau ac 816 gan unigolion.

Cyhoeddwyd ymateb llawn SYG i'r ymgynghoriad ym mis Mai 2016², a nodwyd y meini prawf a ddefnyddiwyd i werthuso pynciau a safbwyntiau SYG ar y rhai hynny y dylid eu cynnwys yng nghyfrifiad 2021. Cyhoeddodd SYG adroddiadau ar bynciau unigol hefyd, gyda phob un yn nodi'r gwerthusiad o'r pwnc hwnnw

² Cyfrifiad 2021 Asesiad o Ofynion Cychwynnol Defnyddwyr o ran Cynnwys ar gyfer Cymru a Lloegr: Ymateb i'r Ymgynghoriad
<https://www.ons.gov.uk/file?uri=/census/censustransformationprogramme/consultations/assessmentofinitialuserrequirementscontentforenglandandwales/maintopicreportwelshlanguage.pdf>

yn erbyn y meini prawf penodedig, y safbwynt diweddaraf ynglŷn â'r pwnc hwnnw, goblygiadau i gydraddoldeb a'r camau nesaf i'w cymryd.

Ym mis Mehefin 2015 a mis Gorffennaf 2016, cynhaliodd SYG sioeau teithiol rhanbarthol er mwyn rhannu'r newyddion diweddaraf ar gynnwys arfaethedig holiadur Cyfrifiad 2021.

Ar ôl yr ymgynghoriad cyhoeddus, cynhaliodd SYG raglen ymchwil ac ymgysylltu barhaus â grwpiau rhanddeiliaid, ac â'r cyhoedd yn fwy cyffredinol, er mwyn profi gwahanol opsiynau dyluniad cwestiynau. Gwnaeth SYG hefyd weithio gyda nifer o bartïon â diddordeb i ddeall anghenion manwl ar gyfer cwestiynau a diffiniadau penodol, gan gynnwys:

- adrannau'r llywodraeth yr ymgynghorwyd â nhw drwy'r Penaethiaid Proffesiwn yng Ngwasanaeth Ystadegol y Llywodraeth a'r pwyllgorau rhyngadrannol, a thrwy gydgyssylltu ag arbenigwyr pwnc yng Ngwasanaeth Ystadegol y Llywodraeth;
- Grwpiau Cynghori ar y Cyfrifiad (gan gynnwys Grŵp Cynghori ar y Cyfrifiad i Gymru) gyda chynrychiolwyr o adrannau llywodraeth ganolog, awdurdodau lleol, y gwasanaeth iechyd; y gymuned academiaidd, busnesau a chymdeithasau proffesiynol, a defnyddwyr a phartïon eraill â diddordeb yng Nghymru, a chyrrff yn y trydydd sector sy'n cynrychioli buddiannau cymunedau lleol, grwpiau lleiafrifol yn y boblogaeth, pobl ag anableddau a sefydliadau ffydd;
- cyfarfod â rhanddeiliaid yn rheolaidd yng Nghymru, dan arweiniad Llywodraeth Cymru, er enghraifft [Pwyllgor Cyswilt Ystadegol Cymru](#) a [Phanel Defnyddwyr Ystadegau'r Trydydd Sector](#);
- digwyddiadau bord gron yng Nghymru, gan gynnwys fforwm polisi cyhoeddus a digwyddiad â rhanddeiliaid â diddordeb yn y Gymraeg;
- arbenigwyr pwnc a methodolegwyr yng Ngwasanaeth Ystadegol y Llywodraeth, yr ymgynghorwyd â nhw'n rheolaidd er mwyn cael eu gwybodaeth fanwl, arbenigol.

Drwy ymgysylltu o'r fath, cafwyd dealltwriaeth lawnach o bwysigrwydd nodau ac amcanion Cyfrifiad 2021 a chefnogaeth iddynt.

Drwy gydgyssylltu â grwpiau cymunedol, elusennau a chyrrff eraill yn y trydydd sector, helpwyd SYG i sicrhau bod y cyfrifiad, yn ogystal â diwallu anghenion ystadegol defnyddwyr, yn cael ei gefnogi, a'i gwblhau, gan bob rhan o'r gymuned.

Ymgynghori â'r Senedd a Senedd y DU

Mae SYG hefyd wedi ymgynghori â'r Senedd a Senedd y DU ar wahanol agweddau ar gynigion y cyfrifiad.

Mae hyn wedi golygu ymateb i Gwestiynau'r Senedd a Chwestiynau Senedd y DU, gohebiaeth swyddogol gan Seneddwr a Phwyllgorau Dethol, gan weithio gyda nifer o Grwpiau Seneddol Hollbleidiol, yn ogystal ag ymddangos mewn digwyddiadau a gynhaliwyd yn Senedd y DU.

Rhoddodd SYG dystiolaeth ar baratoi ar gyfer Cyfrifiad 2021 i'r Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu ar 18 Ebrill 2018; ac ar 25 Medi 2019, cynhaliwyd digwyddiad ymgysylltu i Aelodau o'r Senedd yn y Senedd.

Ymgynghorwyd â Gweinidogion Cymru ar fersiwn ddrafft o Orchymyn y Cyfrifiad (Cymru a Lloegr) 2020 drwy ohebiaeth rhwng y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd a'r Gweinidogion dros y Cyfansoddiad.

9. Asesu'r gystadleuaeth

Nid yw'r Rheoliadau hyn yn cael unrhyw effaith ar gystadleuaeth.

10. Adolygu ar ôl gweithredu

Mae'r ddeddfwriaeth hon yn caniatáu i gyfrifiad arfaethedig 2021 gael ei gynnal, ac mae'n ei lywodraethu. Bydd wedi cyflawni ei nodau a bydd wedi bod yn llwyddiannus, os cynhelir y cyfrifiad ar 21 Mawrth 2021 ac os yw'r gweithgareddau a'r prosesau cysylltiedig sy'n angenrheidiol i gynnal y cyfrifiad yn llwyddiant, gyda phobl yn cwblhau eu holiadur yn ôl y gofyn, a bod yr holiaduron hyn yn cael eu casglu, eu prosesu a'u dadansoddi er mwyn paratoi allbynnau ystadegol.

Bydd ymgynghori drwy gydol 2020 er mwyn penderfynu pa ddata ystadegol sydd eu hangen ar ddefnyddwyr Cyfrifiad 2021. Bydd hyn yn helpu SYG a Llywodraeth Cymru i flaenoriaethu anghenion o ran allbynnau a pharatoi allbynnau sy'n berthnasol i ddefnyddwyr.

Bydd SYG yn paratoi adroddiad ar ôl y cyfrifiad, a fydd yn adolygu'r gweithrediad cyfan, a gaiff ei gyhoeddi ochr yn ochr ag allbynnau'r cyfrifiad. Mae SYG hefyd yn bwriadu cyflwyno cynigion ynglŷn â sut y bydd data o fath data'r cyfrifiad yn cael eu casglu yn y dyfodol yn y blynyddoedd ar ôl Cyfrifiad 2021 a bydd yn gwneud argymhelliad i'r llywodraeth ar ddyfodol y cyfrifiad.